В рамките на проект CREATE, осъществен с подкрепата на програма „Леонардо да Винчи“ на ЕС

НАСОКИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ECVET ТОЧКИТЕ ЗА ЕДИНИЦИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНЕТО НА КВАЛИФИКАЦИИ “КОМПЮТЪРНА АНИМАЦИЯ” И “УЕБ ДИЗАЙН” В РАМКИТЕ НА ПРОЕКТ CREATE

Национална агенция за професионално образование и обучение /НАПОО/

Август 2012

Съдържание

I. Контекст и рамка на насоките 3

II. Основни аспекти на политиките и практиките, свързани с установяването на Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) 3
1. Основни дефиниции..... 3
2. ECVET – принципи и технически спецификации 4

III. Алокиране на ECVET точки за квалификациите “Компютърна анимация” и “Уеб дизайн” в рамките на проекта CREATE..... 15
1. Начални позиции..... 15
2. Генерална схема на действията на националните организации за алокиране на ECVET точки към квалификациите “Компютърна анимация” и “Уеб дизайн“.. 16
3. Описание на Фаза 1..... 16
3.1. Съдържание..... 16
3.2. Подход 16
4. Описание на Фаза 2 17
4.1. Главна цел..... 17
4.2. Съдържание..... 17
4.3. Подход 18
5. Описание на Фаза 3..... 23
5.1. Главна цел..... 24
5.2. Подход 24
5.3. Съдържание..... 24

В рамките на проект CREATE, осъществен с подкрепата на програма „Леонардо да Винчи“ на ЕС

I. Контекст и рамка на насоките

Тези насоки са резултат от работата по работен пакет No: 5 по проект CREATE – „Алокиране на ECVET точки към резултатите от самостоятелното учене, представляващи квалификации „Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“.

Според проектното предложение и проведените с партньорите дискусии *целта на Насоките е* да се даде основание за:
1. Определяне на общия брой кредити за всяка от двете квалификации.
2. Определяне на относителната тежест на единиците резултати от ученето в двете квалификации, на базата на което да се определят и ECVET точките към тях.
3. Определяне на брой ECVET точки за отделните единици резултати от ученето във всяка от двете квалификации.

Насоките са разработени на базата на:
1. Препоръката на Европейския парламент и Европейския съвет от 18 юни 2009 за създаване на Европейска система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET);
2. Проучвания върху резултатите от пилотни проекти, свързани с имплементацията на препоръката;
3. Съдържанието на описанията на квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“ за ниво 4 на EQF, както и за по-напредналото ниво 5, разработено в рамките на проекта.

II. Основни аспекти на политиките и практиките, свързани с установяването на Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET)

1. Основни дефиниции:

За да се гарантира унифициран подход към имплементацията за създаването на национална система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение, на европейско ниво са приети следните дефиниции[1]:

- *Квалификация*

Официален резултат от процеса на оценяване и валидиране, придобит след като компетентна институция определи, че даденото лице е постигнал резултати, равняващи се на определени стандарти;

- *Резултати от обучението*

Отчети за придобитите знания, разбирания и умения в процеса на обучение, които са дефинирани като знания, умения и компетенции;

- *Единица резултати от обучението (unit)*

Квалификационен компонент, съставен от съгласуван набор от знания, умения и компетенции, които могат да бъдат оценени и валидирани;

- *Кредит за резултати от обучението (credit)*

Набор от резултати от обучението за дадено лице, които са оценени и могат да бъдат натрупани към квалификация или трансферирани към други обучителни програми и квалификации;

- *Компетентна институция*

Институция, отговорна за създаването и признаването на квалификациите, разпознаването на единици резултати от обучението или други функции, свързани с ECVET като алокиране на ECVET точки към квалификации и единици резултати от обучение, оценяване, валидирани и разпознаване на резултати от обучение спрямо правилата и практиките на партниращите си държави;

- *Оценяване на резултати от обучението*

Методи и процеси, използвани за установяване на обширността от знания, нужни на индивида, за да бъдат придобити съответните знания, умения и компетенции;

- *Валидиране на резултати от обучението*

Процесът на потвърждаване, при който определени оценени резултати от обучението кореспондират със специфични резултати, нужни за определянето на единица резултат от обучение или квалификация;

- *Разпознаване на резултати от обучението*

Процесът на официално удостоверяване на придобитите резултати от обучението чрез присъждане на единици резултати от обучение или квалификации;

- *ECVET точки*

Цифрово изражение на цялостната тежест на резултатите от обучението в дадена квалификация и относителната тежест на всяка единица резултат от обучението спрямо квалификацията.

2. ECVET – принципи и технически спецификации[1]

ECVET е техническа рамка за трансфера, разпознаването и акумулирането на резултатите от обучението, където е възможно, с оглед придобиване на квалификация. ECVET инструментите и методологиите обхващат описанието на квалификациите по отношение на единици резултати от обучение с асоциирани точки, трансфер и допълнителни документи като обучителни договори, записи или ECVET ръководства за потребителя.

Целта на ECVET е да улесни разпознаването на резултатите от обучението в съответствие с държавното законодателство в една мобилна рамка, с цел придобиване на квалификация. Трябва да се отбележи, че ECVET не е просто ново начин за автоматично разпознаване на точки или резултати от обучение. Рамката на дадена квалификация в тази система е в тясна връзка с държавните законодателства, правила и регулации, приложими в страните-членки, и е базирана на следните примери и технически спецификации:

[1] Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 of the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET), *ANNEX II.* ECVET — Principles and technical specifications

А. *Единици резултати от обучение*

Единици резултати от обучение е квалификационен компонент, състоящ се от съгласуван набор от знания, умения и компетенции, които могат да бъдат оценени и валидирани с даден брой ECVET точки. Една квалификация включва няколко на брой принципни единици, както и цял набор от единици. Така на практика учещият може да придобие своята квалификация при набиране на нужните единици, постигнати в различни държави и при различни обстоятелства (формални и неформални), като своевременно вземе под внимание държавните законови норми, свързани с придобиването на единици резултати от обучение и разпознаване на резултатите от обучение.

Единиците, съставящи квалификация, трябва да са:

- Описани по разбираем начин, свързан с описването на знанията, уменията и компетенциите, съставящи ги;
- Конструирани и организирани по определен начин, свързан с цялостната квалификация;
- Конструирани по начин, който осигурява дискретно оценяване и валидация на резултатите от обучението, съдържащи се в единицата.

Единица резултат от обучението може да е специфична за определена квалификация или да бъде обичайна за няколко квалификации.

Очакваните резултати от обучението, дефиниращи една единица, могат да бъдат постигнати независимо къде или как са придобити.

По този начин единица резултат от обучение няма да бъде бъркана с компонент на формална програма за обучение.

Правилата и процедурите за определяне на характеристиките на единиците резултати от обучението и за обединяване и натрупване на единици за дадена квалификация, се определят от компетентните институции и партньори, участващи в процеса на обучение, в съответствие с националните или регионалните правила.

Спецификация на единица резултат от обучение трябва да включва:

- Общо название на единицата;
- Общо название на квалификацията (или квалификациите), към която се отнася единицата, когато е приложимо;
- Препратката на квалификацията съгласно нивото по EQF и, когато е уместно, нивото на националната квалификационна рамка (НКР), с ECVET кредитните точки, свръзани с тази професионална квалификация;
- Резултатите от обучение, съдържащи се в единицата;
- Процедурите и критериите за оценка на тези учебни резултати;
- ECVET точките, асоциирани с тази единица;
- Времевата валидност на единицата, където е уместно.

В. *Трансфер и натрупване на резултати от обучението, ECVET партньорства*

В ECVET единиците резултати от обучение, постигнати в една среда, се оценяват и след това, след успешна оценка, биват прехвърлени в друг контекст. В него те се валидират и признават от компетентната институция като част от изискванията за квалификацията, която лицето се стреми да постигне. Единици резултати от обучението могат да се натрупват за тази квалификация, в съответствие с националните или

регионалните правила. Процедурите и насоките за оценка, валидиране, натрпване и признаване на единици резултати от обучението са разработени от съответните компетентни институции и партньори, участващи в процеса на обучение.
Кредитния трансфер, базиран на ECVET и прилаган при резултатите от обучението, постигнати в контекста на формално обучение, трябва да бъде улеснен чрез създаване на партньорства и мрежи, включващи компетентни институции, всяка от които е упълномощена, в собствената си среда, да присъжда квалификации или единици, или да дава кредити за постигнати резултати от обучение за трансфер и валидация.
Партньорството цели:

- да осигури обща рамка за сътрудничество и работа в мрежа между партньорите, установени в Меморандуми за разбирателство (МР), чрез които е установен климат на взаимно доверие;
- подпомагане на партньорите в проектирането на конкретни договорености за трансфер на кредити за учащите.

Меморандумът за разбирателство следва да потвърди, че партньорите:

- приемат статутите си на компетентни институции;
- приемат осигуряването на качество, оценка, валидиране, критерии за признаване и процедури като задоволителни за целите на трансфера на кредити;
- приемат условията за работа на партньорството като цели, продължителност, споразумения за извършване на преглед на МР;
- приемат съпоставимостта на професионалните квалификации за целите на трансфера на кредити, използвайки референтните нива, установени от EQF;
- определят другите участници и компетентни институции, които могат да бъдат включени в съответния процес, както и техните функции.

За да се приложи ECVET към учебните резултати, постигнати в контекста на неформалното и самостоятелното учене или извън рамките на Меморандума за разбирателство, компетентната институция, която има правомощия да присъжда професионални квалификации или единици, или да дава кредити, следва да установи процедури и механизми за идентифицирането, валидирането и признаването на тези резултати от обучението чрез присъждане на съответните единици и свързаните ECVET точки.

***C**. Споразумение за обучение и академична справка*

За да се приложи трансфер на кредити, включващ двама партньори и конкретен мобилен учащ, се сключва обучаващо споразумение между двете компетентни институции, участващи в процеса на обучение и валидиране на учащия, в рамките на Меморандума за разбирателство. То трябва да:

- прави разлика между компетентна „изпращаща“ и „приемаща“ институция[2];
- определя конкретните условия за даден период на мобилност като самоличността на учащия, продължителността на периода на мобилност, очакваните да бъдат постигнати резултати от обучението, както и асоциираните за тях ECVET точки.

Споразумението за обучение следва да установи, че ако учащият е постигнал очакваните резултати от обучението и те са били оценени положително от „приемащата“ институция, „изпращащата“ институция трябва да валидира и признае

тях като част от изискванията за професионална квалификация, съгласно правилата и процедурите, установени от компетентната институция.
Трансферът между партньори може да се прилага по отношение на резултатите от обучението, постигнати във формален, и, където е подходящо, неформален и самостоятелен контекст. И така, трансферът на кредити за постигнати резултати от обучението има 3 степени:

- „приемащата“ институция оценява постигнатите резултати от обучението и присъжда кредит на учащия; постигнатите резултати от обучението и съответните ECVET точки се вписват „лична академична справка“ на учащия;
- „изпращащата“ институция валидира кредита като подходящ документ за постиженията на учащия;
- „изпращащата“ институция признава резултатите от обучението, които са били придобити; това признание води до присъждане на единици и ECVET точки, в съответствие с правилата на „изпращащата“ система;

Валидирането и признаването от страна на компетентната „изпращаща“ институция зависят от успешната оценка на резултатите от обучението от компетентната „приемаща“ институция, в съответсвие с приетите процедури и критерии за качествено осигуряване.

D. *ECVET точки*

ECVET точките предоставят допълнителна информация относно професионалните квалификации и единици в цифров вид. Те нямат стойност, независима от придобитите резултати от обучението за квалификацията, към която се отнасят, и отразяват постижението и натрупването на единици. За да се създаде общ подход за употребата на ECVET точки се използва конвенция, според която на резултатите от обучението, които се очаква да бъдат постигнати за една година формално редовно ПОО, се присъждат 60 точки.
В ECVET присъждането на точки обикновено има две фази: ECVET точки се присъждат първо за дадена професионална квалификация като цяло и след това на съответните единици.
За дадена квалификация се взима един формален контекст на обучение като отправна точка и възоснова на Конвенцията (60 точки за една година) от общия брой точки се присъжда за тази квалификация. От този общ брой, точките се разпределят за всяка единица според относителната им тежест в рамките на професионалната квалификация.
За професионални квалификации, които нямат съответствие във формалните учебни пътеки, ECVET точки могат да се разпределят по преценка чрез сравняване с друга квалификация, която има съответствие във формалния контекст. За да се установи съпоставимостта на квалификациите, компетентната институция следва да използва като основа за сравняване еквивалент на ниво ЕКР или, евентуално, ниво НКР, или сходство на учебните резултати в тясно свързаната професионална сфера.

Относителната тежест на единица резултати от обучението, по отношение на квалификацията, трябва да се определя според следните критерии или комбинация от тях:

- Относителното значение на резултатите от обучението, които съставят единицата за участие на пазара на труда, за прогрес до високи квалификационни степени или социалната интеграция;
- сложността, обхвана и обема на резултатите от обучението в единицата;
- необходимото усилие за учащия да придобие знанията, уменията и компетентностите, които се изискват за единицата.

Относителната тежест за всяка дадена единица, обща за няколко кваликации, както е изразено в ECVET точки, може да варира в различните квалификации.
Присъжданията на ECVET точки обикновено са част от дизайна на професионалните квалификации и единици. Те се изготвят от компетентната институция, отговаряща за разработването и поддържането на професионалната квалификация или специално упълномощена за тази задача. В страните, където вече има национална точкова система, съответните компетентни институции създават процедури за преобразуването на националните кредитни точки към ECVET точки.
Успешното постигане на квалификация или единица ускорява присъждането на свързаните ECVET точки, независимо от действителното време, необходимо за постигането им.
Обикновено трансферът на единици е свързан с трансфер на съответните ECVET точки, така че те са включени, когато прехвърлените учебни резултати се признават, в съответствие с националните или регионалните правила. Задължение на компетентната институция е да преразгледа , където е нужно, разпределянето на ECVET точките, стига правилата и методологиите, определени за тази цел, да бъдат прозрачни и подкрепени от принципи за осигуряване на качество.
Всяка квалификация, придобита чрез неформално обучение, за която може да бъде определена формална учебна пътека, носи същите ECVET точки като тази, с която е сравнена, тъй като се постигат същите резултати от обучението. Същото се отнася и за съответните единици резултати от обучението.

- **Функции на ECVET точките**[2]

ECVET точките подпомагат схващането за квалификация. Така например, точките трябва да осигуряват на учащия информация относно относителната тежест на резултатите от обучението, които той/тя вече е придобил/а, както и относно това, което остава да се постигне.

Традиционните системи за кредитни точки са склонни да се фокусират върху принципа на равнопоставеност на времето, прекарано от „типичния“ учащ за постигнаето на определени резултати от обема резултати от обучението. Основата за изчисляване (измерване) на усилията на учащия, изразявайки това усилие във време и превръщането на време в точки, е различна за различните системи - условно време за обучение,

[2] Launching conference Moving from principles to implementation ECVET, 17-18 November 2009, Brussels, Workshop E “Implementing ECVET: units of learning outcomes and ECVET points

средно планирано време за обучение, средна натовареност - тези фактори определят отделеното време от учащия за постигането на очакваните резултати от обучението.

Тези подходи към кредитните точки се основават на факта, че по традиционния начин за разглеждане на квалификациите, описанието им е изцяло зависимо от формалното образование или обучителната програма, подготвяща за съответната квалификация.

В редица европейски страни, описанията на квалификациите стават все по-независими от обучителната и образователната програма. Реализираните пилотни ECVET проекти предлагат различни начини за пресмятане / измерване на тежестта на единиците в ECVET точки. Давайки възможност за използването на тези различни методи и възможната комбинация между тях за алокиране на точки, ECVET асоциира предмета на обучителните резултати с концепцията за общото представяне на обема резултати от обучението. Поради това е необходимо да се пдчертае, че точките се разпределят за квалификации и единици, а не на програмите на програмите за образование и обучение. Препоръката обаче подчертава, че разпределянето на ECVET точки за квалификаци се основава на използването на конвенция, според която за очаквано едногодишно формално редовно ПОО се присъждат 60 точки. Тази спецификация има за цел да осигури отправна точка. Тя е до компетентната институция, която отговаря за разпределяне на ECVET точки, за да определени формалната учебна програма, която се приема за референтна.
Възможните цели, свързани с прилагането на ECVET точки за единици резултати от обучението са:

- за подпомагане на достъпа до образование и обучение;
- За развитие на гъвкави квалификационни системи;
- За улесняване достъпа на лицата на квалификациите.

Докладът на Cedefop[3] за постигнатия прогрес върху ECVET – имплементацията на Препоръката показва, че проблемите, свързани с разпределянето на кредитни точки са на дневен ред за много работни групи и национални организации, но на този етап от развитието на ECVET това не е определено като належащ проблем. Темата на ECVET е в тясна връзка с валидацията, тъй като постиженията в обучението са утвърдени като части от кредити. Кредитните системи и валидацията се подкрепят взаимно в рамките на системите за образование и обучение. Въвеждане на дялове и оценка въз основа на единици подпомага придобиване на част от квалификацията чрез валидиране на неформалните и професионалните резултати от обучението.

Докладът, извършен на европейско ниво, обособява различните ситуации, при които ECVET системата може да се използва в подкрепа на обучението през целия живот:

- *Постепенно натрупване на обучението:* натрупване на кредит постепенно, с течение на времето, с възможни прекъсвания в учебната програма, но подготвяйки се за една квалификация (без промяна в процеса);
- *Промяна на посоката и квалификацията в същата квалификационна система:*

[3] Cedefop. 2010 ECVET update

Трансферът и натрупването на кредити в рамките на същата квалификационна система или на същото ниво, от една квалификация и учебна пътека, към други такива (например от един икономически сектор в дадена квалификация, към друг подобен такъв);

- *Промяна на посока и квалификация от една система към друга:* Трансфер и натрупване на кредити на същото ниво от един образователен или квалификационен сектор към друг (например от по-тясно професионално обучение, постигнато с публична програма по заетост обучение, към по-широка квалификация за ПОО, която дава на човек повече възможности);
- *Формализиране на постигнатите резултати от обучението:* валидирането и признаването на учебни резултати, постигнати в неформалното и професионалното обучение към квалификация в системата на формалните квалификации;
- *Напредване или повишаване на квалификацията:* трансфер и натрупване на кредити от квалификация на едно ниво към квалификация на друго ниво (например от квалификация от ПОО към квалификация в същата област на висшето образование).

- **Ръководство на потребителя за имплементация на ECVET**[4]

А. *Основни подходи при определяне и разпределяне на кредитни точки на единици резултати от обучението*

За всяка квалификация се разпределят кредитни точки - избрана е програма-еталон за тяхното придобиване и общия брой кредити се изчислява като 60 точки, възложени за една година от обучението. От общия брой на точките, предназначени за квалификация, на всяка единица се разпределят определен брой ECVET точки, базирани на относителната тежест на единицата в дадената квалификация. Относителната тежест се базира на един или комбинация от следните подходи:

- *Относителното значение на резултатите от обучението,* които съставят единицата за участие на пазара на труда, за прогрес до високи квалификационни степени или социална интеграция*;*

Този подход се основава на оценка на различните участници за „стойност“ на различните единици, които са част от квалификацията. Например някои единици може да са в основата на съответната професия. В този случай може да се реши, че те трябва да дават по-голям брой ECVET точки от другите. Възможно е някои единици да позволяват прогрес към останалите квалификационни нива.

- *Сложността, обхвата и обема на резултатите от обучението в единицата;*

Те се оценяват по отношение на тези, които са включени в качеството на квалификацията. Тя може да се основава на показатели като ниво на изпълнение. Например: набор от технически, технологични, научни и общи познания, които трябва да бъдат използвани, за да се изпълнят уменията и компетенциите; броя процедури и методи, които да бъдат следвани, сложността на комбинациите между тях; разнообразието и сложността на материалите и документациите, които се използват;

[4] *ECVET Questions and Answers,* Revised February 2011

- *Усилието, необходимо на учащия, за да придобие нужните за единицата знания, умения и компетенции;*

Методът се базира на програма за образование и обучение, взета като отправна точка, както и на оценка на усилията на обучаемите, което може да бъде преведено като време за натоварване, нужно за постигането на резултатите от обучението. Когато учащия постигне резултатите, те са оценени и валидирани, той / тя получава съответните кредитни точки. Те се записват в лична академична справка, заедно с единици резултати от обучението.

B. *Ролята на кредитни точки в процеса на натрупване и трансфер на кредити*

ECVET точките не са предмет на кредитен трансфер. Вписването им в личната академична справка дава само допълнителна информация за относителната тежест на постигнатите резултати от обучението в рамките на квалификацията. Например фактър, че квалификацията е описана със 120 ECVET точки означава, че резултатите от обучението се постигат обикновено след две години на формално обучение. Това не значи, че всички онези, които държат на квалификацията, са прекарали две години в обучение, за да се подготвят за нея. Могат да същетвуват по-кратки или по-дълги програми, водещи до придобиването на тази квалификация. Освен това, на отделния учащ може да отнеме повече или по-малко време за постигането на посочените от обучението резултати. В случай на квалификациите, където няма официална програма за обучение (т.е. квалификацията е подготвена чрез различни неформални обучения), 120 ECVET точки означават, че квалификацията е сравнима с квалификация, която ще бъде постигната с две години формално обучение.

C. *Разпределяне на кредитните точки за квалификация*

Най-типичният път за придобиване на квалификация (по отношение на броя на обучените лица) е избран като референтна учебна програма.

Пример от Франция - професионален бакалавър:

- Начално ПОО - нормална продължителност на програмата е 3 години;
- Обучаване на стажанти - нормална продължителност е 3 години;
- Продължаващо професионално обучение - продължителността варира в зависимост от предишен опит на обучаемия и/или неговата/нейната предишна квалификация;
- Пълна квалификация може да бъде постигната чрез валидиране на неформалното и професионалното обучение, или чрез комбиниране на продължаващо обучение и валидиране.

Ако първоначалната програма за професионално образование и обучение се приема като референтна посока (това е всъщност най-често следвания маршрут), професионалната квалификация степен бакалавър ще има 180 ECVET точки. Този номер се прилага независимо от маршрута, следван за постигане на квалификация - обучение в системата на формалното, неформалното и професионалното обучение.

- **Пилотни проекти, свързани с изпълнението на ECVET-Препоръка**

Европейската комисия финансира пилотни проекти, свързани с прилагането на ECVET - 11 за периода 2008 - 2011 и 8 за периода 2011 - 2014. Обобщаващият доклад за

резултатите от първото поколение на ECVET пилотни проекти е публикуван. ECVET пилотните проекти са дискутирани и частично тествани в използването на ECVET точки в географската мобилност. Няколко проекта са признали и дори са наблегнали на ограничената в използването на тази количествена мярка, която е отъждествена като мярка, имаща миминално значение в сравнение с използването на единици резултати от обучението, които са в основата на ECVET.
Като цяло може да се каче, че много партньорства по такива проекти смятат, че ECVET системата е възможна без кредитни точки. По принцип всички проекти подчертават необходимостта да общуват, че в ECVET, трансферът е за резултатите от обучението (групирани в единици), а не за точки. ECVET точките имат смисъл само ако се разпределят до всички части на квалификацията и ако учащи или други участници могат да използват точките за лесно идентифициране на част от квалификацията, която вече е постигната. Някои проекти са използвали методологии за разпределяне на ECVET точки към единици въз основа на тяхната относителна стойност за квалификация.

Проект ECVET ASSET

Партньорите по проекта ECVET ASSET използват ECVET конвенция, според която една година формално редовно обучение се равнява на 60 точки по следния начин:

- Общият брой на часовете за обучение, включително обучение по време на работа, за постигане на учебните резултати във всяка партньорска институция е била изчислена (последното варира между партньорите). В някои системи за придобиване на квалификация са нужни две години пълно обучение, за други - три (в контекста на началното ПОО).
- Общият брой часове е алокиран за 120 или 180 ECVET точки, в зависимост от периода на стандартно обучение.
- Броят на учебните часове за всяка от четирите единици резултати от обучението се оценява.
- ECVET точки, разпределени за всяка единица, се различават при различните партньорски институции. Броят на ECVET точки, начислен за всяка единица е пропорционален на дела на времето за обучение, необходимо за постигането на тази единица, в сравнение с общия брой на часовете за обучение, необходими за постигане на квалификацията. Например, за единицата „Геометрия“ във Финландия и Румнъя ще бъдат дадени 2 ECVET точки, в Унгария - 3 точки, а във Франция 8 ECVET точки.

Въпреки това, основните елемнти на трансфер в този проект не са кредитни точни, а единици резултати от обучението.

Проект OPIR

В рамките на проекта, разпределянето на кредитните точки за отделните единици се основава на относителната тежест на резултатите от обучението. Всяка ключова дейност, за която подготвя квалификацията, има своята тежест, на партньорско ниво, която се равнява в проценти от цялостната квалификация. Така например, за квалификация свързана със сферата на автоматизацията, ключовите дейности, които са свързани с поддръжка, че образуват 25% от тежестта на пълната квалификация. Всичко това в последствие се преизислява в квалификационните системи на партньорите по

проекта. Процентът бива потвърден от представители на сектора на френско говорящата общност в Белгия. Когато и единиците в белгийската квалификация са проектирани, на всяка единица се разпределят определен брой ECVET точки, базирани на относителната й тежест. В резултат на това, за устройството на поддръжка се разпределят 30 ECVET точки като пълната квалификация във френско говорящата общност в Белгия има 120 ECVET точки.

Проект CAPE-SV (свързан с пърформанс артисти)
Системата за изчисляване, използвана за измерване на тежестта на отделните единици, се оставя на преценката на всеки партньор, според структурирането на тяхната квалификация. Основната точка на разногласия, които не позволяват да бъде постигнат консенсус, е върху какво да се базира системата за изчисление. Основаването й само на формални часове обучение, необходими за придобиване на знания, умения и компетенции за единицата, не осигурява точен начин за пресмятане на нужното време за придобиване на знанията, уменията и компетенциите в неформалното или професионалното обучение.
Въпреки това, общият принцип на система за изчисляване е предложен, както следва:

- Основата е ECVET система, която предлага 120 точки на година (ECTK системата предлага 60 точки за една университетска година).
- Определяне на критериите за присъждане на определен брой кредити за всяка единица резултати от обучението. Един от начините е да се започне с общия брой на учебните часове и след това тази сума да бъде разделена в съответствие с критериите, свързани с учебни ситуации и на съответните ЕКР.

Проект Sme-master (майстор занаятчия)
Тук партньорите решиха да следват Конвенцията от 60 кредитни точки, които отговарят на индивидуалните постижения на обучение в рамките на една година формален контекст на обучение.
Първа стъпка - определяне на общия брой кредитни точки за квалификаията “майстор занаятчия” от всеки партньор.
Осъществена е изключително чрез компетентното разбиране на квалификацията за майстор занаятчия. Второстепенно значение е отдадено на продължителността на обучение, тъй като времевата рамка представлява някакъв обективен критерий.
Като резултат от процеса на консултации с експерти в областта на консенсус, е постигната договорка за 180 кредитни точки. Това не означава, че квалификацията се постига за 3 години в страните-партньорки. Когато са изчислявани точките, е взето под внимание, че те са придобити не само чрез формално обучение, а и чрез неформално и професионално такова.
Втора стъпка - разпределяне на точки към единици резултати от обучение
Проведена е въз основа на относителната тежест на дейностите, свързани с отделните единици в цялата квалификация.

Проект SME MASTER Plus
Партньорите по проекта са решили да използват процентен подход вместо 60 точки годишна база. Използването на този подход е възможно за експерти, които да решат

относителната тежест на единиците. Цялата квалификация майстор занаятчия представлява 100 ECVET точки (=100%). Точките се разпределят на единици на базата на 100% от всеки партньор. Обсъждат се употребата и полезността на ECVET точките. Те служат само за много повърхностна ориентация върху квалификацията. Нямат никакво значение в утвърждаването и признаването на резултатите от обучението. Нямат значение за трансфера на кредити в участващите държави, нито една от тях не работи с точки в националната система.

Проект M.O.T.O.

Определяне на общия брой на кредитните точки за професионална квалификация и разпределението им към единици резултати от обучението се основава на предложенията на Националния съвет п образованието на Финландия по отношение на изпълнението на ECVET. Общият брой на кредитните точки за три години професионално обучение се предлага да бъде 180. Препоръчва се като отправна точка за разпределянето на точките в единици да се вземе под внимание относителната тежест на всяка единица за квалификацията. Тежестта зависи от:

- Значението на знанията, уменията и компетенциите, съдържащи се в съответната единица, за реализация на пазара на труда, за продължаване на образованието и обучението;
- Сложността и обема на квалификацията.

Проект AEROVET

Добавената стойност за разпределяне на точките не е ясно идентифизирана в рамките на проекта. Основната техническа пречка е да се разпределят кредитните точки към единици с национално значение.

Ситуацията във Великобритания: Националните квалификационни единици имат точки в зависимост от тяхната тежест. По отношение на фрагментираните британски системи, тези единици могат да бъдат комбинирани в десетки квалификации. Очевидно е, че относителната тежест се различава.

Ситуацията в Германия: зачитайки факта, че много малки и специализирани предприятия обучават младите хора, образователната система се базира на минимални стандарти. Ще бъде много трудно/невъзможно за специализираните предприятия да изпълнят изискванията на нормалните стандарти (по отношение на относителната тежест). Решено бе ECVET точките да не са част от единиците резултати от обучението, но да бъдат включени в обучителното споразумение.

Проект CAPE-SV

ECVET точките са тясно свързани с продължителността на учебните дейности в теоретичното и практическото обучения.

Проект N.E.T.WORK

Онлайн въпросникът бе имплементиран за оценка на степента на значение на резултатите на обучението за работата на служителите на работното място. Резултатите са били използвани в процеса на разпределяне на кредитни точки към единиците.

Пилотен проект Recomfor, продължение на проекта Cominter

В рамките на ***Cominter*** подходът “относителното значение на единиц резултати от обучението” е изпълнена за разпределяне на кредитни точки към единиците, в процеса на което са използвани субекти, отговарящи за сертифицирането в партньорските държави. Работата е структурирана на 3 фази:

Фаза1

Консултации с работодатели и професионални организации за оценка на значението на всяка единица по отношение на изискванията за кореспонденция и значението на дялове на резултатите от обучението за професионалните дейности за били извършени. Значението е изразено в проценти, отразяващи относителната стойност на всяка единица в рамките на квалификацията. В резултат, квалификацията е представена като йерархия от единици резултати от обучението.

Фаза 2

Анализ на сложността на резултатите от обучението, от гледна точка на процеса на обучение, проведени от обучителите на база йерархията, установена в първа фаза, без промяната й. Целта е да се прецизират процентите, разпределени на единиците.

Транскрипцията на референтното разпределение (договорено в рамките на проекта) спрямо националния контекст:

- Кредитни точки са изчислени за общите референтни единици, въз основа на процентното разпределение, имайки предвид, че тези единици са адаптирани спрямо националния контекст и следователно не мога да бъдат идентифицирани по същия начин в националните квалификации;
- За да се запази съгласуваността на общата работа, транскрипцията на точки, алокирани към единиците на национално ниво, не трябва да води до вариация над 10%, в сравнение с общата дефиния;
- Относителната стойност на единица се изразява под формата на процент. Разпределението на процентите и пресметнатите на тази база кредитни точки са показателни и позволяват прецизни промени, в съответствие с националните особености.

В рамките на проекта ***Recomfor*** методиката за разпределение на общия брой точки на единиците резултати от обучението включва:

- Консултация със специалисти за значението на отделните единици от гледна точка на изискванията на пазара на труда.
- Анализ, извършен от обучаващите, относно сложността и времето, нужно за постигането на резултатите от обучението.

Групите понякога имат различни мнения - една единица може да представлява 20 точки за професионалистите и 18 точки за обучителните центрове. Но като цяло обратната връзка от професионалисти и центрове за обучение бе еднаква, с разлика от 2% за една от единиците резултат от обучението. Относителната стойност на единица се изразява в проценти в рамките на партньорството. След това е до съответните държави/системи да прилагат тези пропорции, съобразно националните си правила. Като ги превеждат в национален контекст, промените са ограничени до 10%.

Поуки - заключения на партньорите: не съществува математически начин за разпределяне на точките. Партньорите трябва да се консултират с представители на

заинтересованите страни и анагажирането им в процеса. Трудно е да се каже дали резултатът е неутрално представяне на знанието на единиците. При ЕСТК точки представляват обема на натовареност по отношение на времено, което може да се разглежда като неутрално. Тъй като това не е възможно с ECVET, единственото решение е да се работи за постигане на общо съгласие на всички заинтересовани, въпреки че те гледат на единиците от различна гледна точка. Разпределението на точките също ще зависи от компетентните институции на национално ниво в областта на проектиране/възлагане на точки в съответните страни. В Австрия например, центрове за обучение имат право да разпределят ECVET точки за квалификации. Във Франция това ще бъде централния орган, отговорен за това.

Проект VET-CCS

ECVET точки ще бъдат разпределени въз основа на решението на партньорите по проекта: 1 кредит = 25 часа. Времето, определено за самообучение, контакти, практически обучения и оценяване е флексабилно, поради факта, че професионалното обучение и образование включва широк кръг от области, всяка от които има собствени изисквания.

III. Алокиране на ECVET точки за квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“ в рамките на проекта CREATE

1. Начални позиции

Партньорите по проекта споделят позицията, че ECVET точките имат смисъл, когато са разпределени във всички единици резултати от обучението в рамките на квалификацията. Кредитните точки не са предмет на натрупване и трансфер. Записването им в личната справка дава информация за обхвата на учебни резултати, постигнати в рамките на квалификацията.

Успешното придобиване на цяла квалификация или част от нея (отделни единици) води до присъждането на съответните ECVET точки, без значение от времето, необходимо за тяхното постигане или използвания учебен план.

Кредитните точки могат да бъдат използвани от учащите, лицата, които притежават тази квалификация без официален документ за професионално образование, институции за професионално обучение и образование, работодатели и други, с цел да се определи индивидуалното ниво на квалификация.

ECVET точките подкрепят учащия да придобие дадена квалификация чрез овладяването на единици, които ги съставляват, в различните държави и в различен контекст на обучение (формално, неформално), водете на националното законодателство и в съответствие с договореностите и подзаканово актове, прилагани във връзка с валидирането и признаването на резултати от обучението.

С цел да се гарантира създаването на обща база за съпоставка при разпределянето на кредитни точки в рамките на проекта, конвенцията, предложена в ECVET-Препоръката ще бъде имплементирана, според която за 1 година формално обучение ще се дават 60 точки за постигнати учебни резултати.

Партньорите по проекта изпълняват общ единен подход за определяне общия брой ECVET точки за квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“, както и общи критерии за тяхното разпределение на единици резултати от обучението, които ги съставляват, в съответствие със съществуващите в съответната страна нормативна и организацонна рамка в областта на ПОО.

2. Генерална схема на действията на националните организации за алокиране на ECVET точки към квалификациите “Компютърна анимация” и “Уеб дизайн“

В партньорството, разпределянето на кредитните точки към квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“ – ЕКР ниво 4 и ЕКР ниво 5, се провежда в съгласие с националните норми, съгласно ***Фиг.1***

Фиг. 1. Алокиране на ECVET точки към единиците резултати от обучението в рамкитена квалификациите “Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“

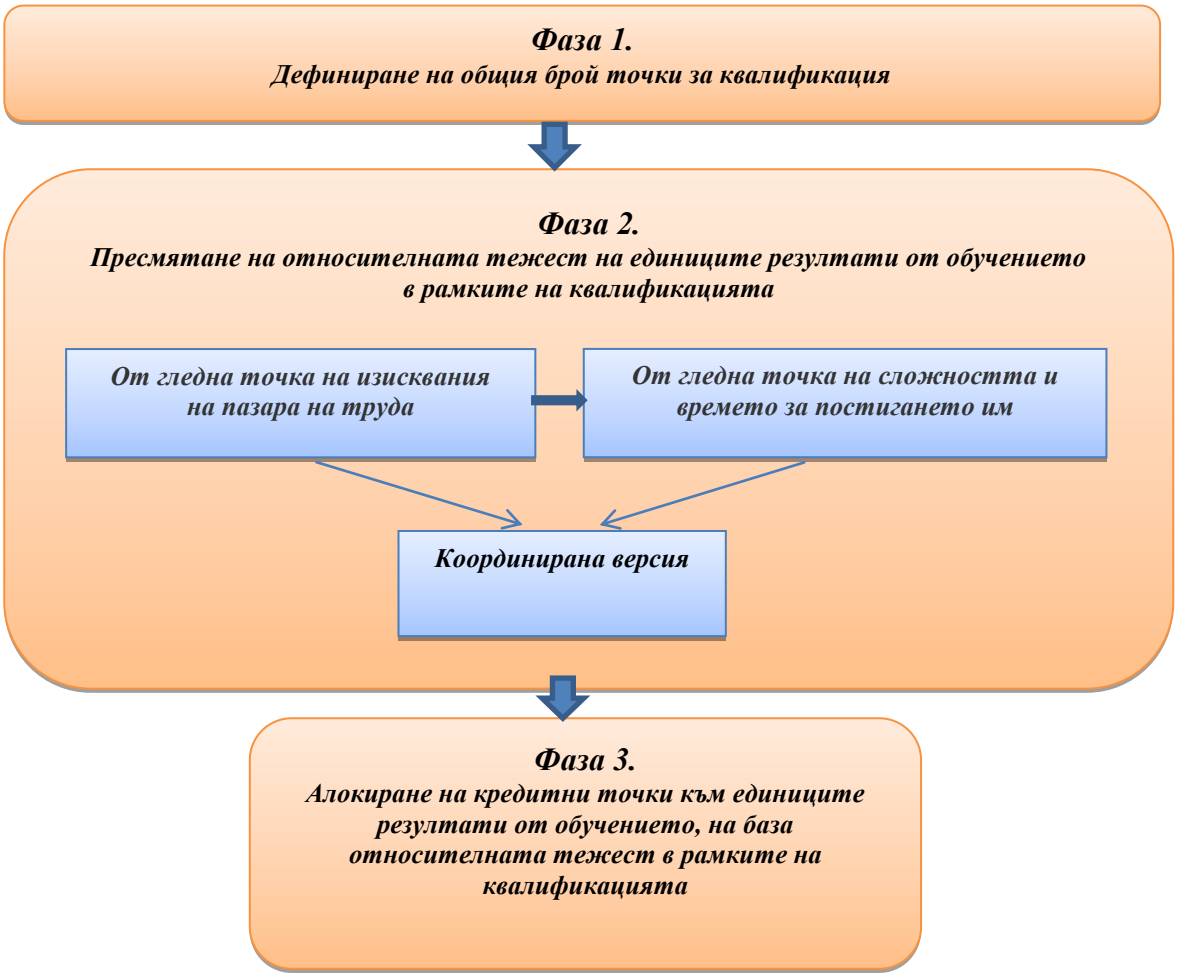

3. Описание на Фаза 1

3.1. Съдържание

Всеки партньор определя общия брой на ECVET точки за всяка от двете квалификации за две нива на ЕКР.

3.2. Подход

Общият брой на ECVET точки се определя въз основа на продължителността на програмата за обучение за придобиване на квалификация в системата на формалното образование и обучение. Например, ако за начално професионално обучение е избрана референтна програма с продължителност 3 години, на съответната квалификация ще бъдат възложени 180 ECVET точки (3 години x 60 точки). Продължителността на обучение за придобиване на квалификация във формалната система се приема като основа в този случай, тъй като е източник на сравнително обективна информация за натовареността за постигане на резултатите от обучението по отношение на време за учене.

Партньорите избират референтни програми за придобиване на двете квалификации и двете нива на ЕКР:

- В съответствие с националното законодателство и спецификата на професионалното образование и обучение;
- Въз основа на надеждни данни за признаване и престижа на програми за обучение на националния пазар на труда.

Фактът, че за да се получи квалификация са нужни 180 ECVET точки, означава, че резултатите от обучението в тази квалификация обикновено са постигнати за 3 години на обучение в системата на формално обучение. Когато общият брой точки се определя, се взима под внимание, че компетенциите в квалификацията са придобити чрез формално обучение, както и неформално и професионално такова, в по-кратки или по-дългосрочни програми. Освен това, отделният учащ може да прекара повече или по-малко време за постигане на съответните резултати. В този смисъл общият брой кредитни точки се отнася за всички форми на придобиване на квалификация - обучение в формална, неформална или професионална среда.

В случаите, когато за квалификацията не съществува официална програма за придобиване на определените резултати от обучението, 180 ECVET точки означават, че тази квалификация е сравнима по обем с квалификация, която обикновено е придобита в продължение на 3 години. С постигане на тези резултати, обучаващият се получава съответните точки. Единиците резултати от обучението и броя на кредитните точки се пишат в академичната справка.

За квалификации, които нямат съответстваща официална учебна пътека, ECVET точки могат да се придобият чрез подобна квалификация. При сравняване на двете

квалификации, е нужно да се използва еквивалентното ниво по ЕКР като основа, националната квалификационна рамка или сходството на резултатите от обучението в тясно свързаните професионални направления.

4. Описание на Фаза 2

4.1. Главна цел

Да се гарантира обективна основа за разпределение на общия брой на кредитните точки за единиците резултати от обучението, които представляват съответната квалификация.

4.2. Съдържание

Всеки партньор определя относителната тежест на отделните единици резултати от обучението в рамките на съответната квалификация.
За да се постигне достатъчно обективност при определянето на относителната тежест на единиците, националните организации включват в дейностите по време на Фаза 2 заинтересованите страни. Предложението е да се работи за постигането на консенсус между заинтересованите страни, които оценяват единици от различни гледни точки.

4.3. Подход

Дейностите за оценка на относителната тежест на отделните единици резултати от обучението, които съставят квалификацията, се извършват в три последователни етапа.

Етап 1. Приблизителната оценка на относителната тежест на резултатите от обучението, от гледна точка на тяхната „стойност“ на пазара на труда.
Той се извършва от фокус групи, в които работодателите, представители на браншови и професионални организации в съответната област и лица за упражняване на професията участват. *Целта е да се определи относителната тежест на отделните единици в квалификацията, въз основа на оценка на значението им за успешна професионална реализация.*

Основни дейности
А. *Предварителна подготовка*
- *Конституция на фокус групите*

Представителство на различни по размер и тип предприятия и фирми в бранша, както и на работни места, предлагащи възможности за реализация на онези, които държат на квалификацията, е осигурено в състава на фокус-групите.
- *Изготвяне на уводна презентация и инструкции*

В. *Оценяване*
- *Разработване на обективни и общи единни критерии за оценка в групата*

Участниците в групата оценяват независимо резултатите от обучението във всяка единица, попълнена в Таблица 1, с внимание към:
√ Честотата на имплементация;
√ Степента на важност за изпълнение на професионална дейност като цяло. Оценяването се извършва въз основа на знания, умения и компетенции, определени за всеки резултат от обучението.

Таблица 1. Оценяване на резултатите от обучението

Единица No. ……						
Резултати от обучението	**Честота на имплементация**			**Степен на важност**		
	рядко	често	всеки ден	ниска	средна	висока
Резултат No. 1						
Резултат No. 2						
…..						

Резултатите от индивидуалните оценки се дискутират в групата.

Примерни насоки и въпроси за провеждане на дискусията:
• Описанието на квалификация, структурирана в единици резултати от обучението, осигурява обща картина на знанията, уменията и компетенциите, нужни за качественото изпълнение на работните задължения в рамките на проекта, извършени от лица, заети в различни предприятия и на различни работни позиции.
• Оценката на резултатите от обучението трябва да бъде в съотвествие с тенденциите в бранша - нови технологии, материали, техники.
• Оценката на резултатите от обучението трябва да се основава на основните трудови дейности, изпълнявани от лицата, упражняващи съответната професия и изискванията към качеството на изпълнение.
• Какво върши лицето, заемащо съответната длъжност: работни задачи и задължения.
• Как той/тя го прави: въведени методи и процедури, следвани иструкции - подробни или общи такива, повторение на дейности; кои са най-трудните задачи, които трябва да се изпълнят и защо.
• Това, което той/тя работи с машини, специализиран софтуер и програмни продукти; стандарти, работна документация; нормативни документи и т.н.
• Какъв е резултатът: продуктът в края на работната дейност.
• При какви условия той/тя работи: специфика на работното време и работната среда, местоположение на работното място, на едно и също или на различни работни места.
• Как се контролира работата: от кого получава задачи и на кого докладва; кой контролира работатата; как; в какъв период; ниво на вземане на решения.
• Какви са отговорностите при изпълнение на работните дейности: отговорности, свързани с качеството на собствената си работа; отговорностите за работните инструменти; отговорности за работата и сигурността на други хора.
• Какви лични качества са необходими за упражняване на професията.

• *Оценка на относителната тежест на единиците резултати от обучението в рамките на квалификация*

Участниците в групата попълват заедно Таблица 2 - те оценяват степента на значение на единиците резултати от обучението за изпълнението на работните задължения. Важността е изразена в проценти, отразяващи относителната тежест на всяка единица в рамките на квалификацията (тежеста на всяка единица се изчислява като процент от

цялата квалификация на база 100%). *В резултат квалификацията се представя като процентно разпределение на единиците резултати от обучението.*

Таблица 2. Относителна тежест на единиците резултати от обучението

Квалификация …….	
ЕКР ниво …	
Общ брой ECVET точки …….	
Единици резултати от обучението	**Относителна тежест в рамките на квалификацията (в %)**
No.1 ……..	
No. 2 …….	
…….	
	(100%)

Фаза 2. Оценка на относителната тежест на единиците от гледна точка на сложността и времето за постигане на резултатите от обучението
Тя се извършва от фокус групи, в които участват представители на обучителите, въз основа на процентното разпределение на единиците, разработено във Фаза 1. *Целта е да се прецизира тяхната относителна тежест от позициите на процеса на придобиване на знания, умения и компетенции, необходими за изпълнение на съответните професионални дейности.*

Основни дейности
А. *Предварителна подготовка*
- *Конституция на фокус групите*

Представители на обучаващите за двете нива на квалификациите „Компютърна анимация“ и „Уеб дизайн“ са гарантирани.
- *Изготвяне на уводна презентация и инструкции*

В. *Оценка*
При определяне на относителната тежест на единиците резултати от обучението, оценката се фокусира върху:
√ целите на обучението за всяка единица в контекста на цялата квалификация - обхвата и обема на общите и специфичните знания, умения и компетенции;
√ методи, процедури и условно време за обучение за постигане на очакваните резултати за всяка единица.
Оценяването се извършва въз основа на програмата за образование и обучение, която е избрана като отправна точка, и продължителността на теоретично и правктическо обучение, определени в него. Използват се следните показатели: технически, технологични, научни и общи знания, които трябва да бъдат придобити, така че да се реализират очакваните знания, умения и компетенции, брой на обучителни процедури,

които трябва да бъдат изпълнени, методи на обучение и самообучение, които трябва да бъдат изпълнени; сложността на комбинации от процедури и методи; разнообразие на използвания материал и документални източници и т.н. При анализа на резултатите от обучението „Таксономия на Блум за определяне на резултатите от обучението“ може да се използва като помощно средство.

Таксономия на Блум за определяне на резултатите от обучението
(адаптирана версия)

Категория	**Ключови глаголи**
Знание: Съвкупност от информация (данни) в дадена област, която дадено лице е усвоило; компетенция, постигната като резултат от когнитивна дейност, образование/обучение, житейски опит	Дефинира, описва, идентифицира,изброява, озаглавява, напасва, именува, очертава, припомня, разпознава, възпроизвежда, избира, заявява
Разбиране: Различаване на правилното значение в двусмислена информация; независимо разбиране на някакво значение (инструкции, задачи, обяснения, дефинирани по различен от вече научения начин) на базата на опит и знания;	разбира, превръща, защитава, различава, пресмята, обяснява, разширява, обобщава, дава пример, загатва , интерпретира , перифразира, предвижда, пренаписва, резюмира, превежда
Прилагане: Използване на вече наученото (знания, умения и компетенции) в нова ситуация - при упражнения, на работното място и т.н.	Прилага, променя, пресмята, конструира, демонстрира, открива, манипулира, променя, обработва, предсказва, подготвя, произвежда, свързва, показва, разгадава, използва
Анализ: Експлоатация на абстрактно или практическо разделение на цялото нещо (предмети, качества или връзки между предмети и явления) на съставни части в процеса на познание и натрупване на опит; метод за изследване, чрез който предмета на изследване се разделя, за да бъде изследван и разбран по-добре. Като допълнение към синтез, методът на анализ позволява получаването на информация за структурата на обекта или субекта на изследване.	анализира, нарушава, сваля, сравнява, контрастира, изразява, разрушава, различава, дискриминира, идентифицира, илюстрира, загатва, очертава, свързва, избира, разделя
Синтез: Метод на изследване, който свързва отделните елементи в едно цяло и по този начин изучава същността на явленията; изгражда структура или модел (продукт, доклад, научно изследване, технология на производство, план за действие) от различни елементи	Категоризира, комбинира, съставя, композира, създава, разработва, оформя, разяснява, генерира, модифицира, организира, планира, пренарежда, пресъздава, свързва,

с нов смисъл или структура.	реорганизира, преразглежда, преписва, обобщава, разказва, написва
Оценяване: Процес на систематично характеризиране, извличане на информация и обратна връзка по отношение на различни качествени аспекти и влиянието върху даден обект, програма, продукти, машини, технологии, свързани с очакваните резултати; определяне степента на постигане на очакваните резултати;	Оценява, сравнява, заключава, критикува, защитава, описва, отхвърля, оценява, обяснява, интерпретира, определя, свързва, обобщава, подкрепя
Емоционални и поведенчески *(професионални и лични) качества - те показват развитието на чувства, емоции, поведение в конкретна ситуация*	
Разбиране за явление: Възприятие, информация, впечатление; разбиране и усвояване на цялото в детайли;	пита, търси, избира, описва, следва, дава, идентифицира, съдържа, именува, сочи към, избира, повдига се, сяда, отговаря, използва, противопоставя се, изразява мнение
Отговор на явление: Активно участие; желание за реакция; споразумение; недоволство, удовлетворение.	Отговаря, реагира, помага, асистира, дискутира, поздравява, помага, представя, именува, практиуква, чете, пише,разказва, избира, докладва, рецитира
Демонстрация на ценности: Свързани с определен обект, явление, състояние.	Довършва, демонстрира, различава, обяснява, следва, инициира, кани, определя, привлича, оформя, предлага, споделя, учи, работи, чете, организира, докладва, взима участие в...
Изграждане на собствена ценностна система: Организиране на ценности в приоритети, разрешаване конфликти между тях и създаване на уникална ценностна система. Акцентът е върху сравнението, връзката и синтеза между ценностите.	придържа, изменя, пренарежда, комбинира, савнява, довършва, защитава, обяснява, формулира, обобщата, идентифицира, интегрира, модифицира, заповядва, подготвя, синтезира, свързва
Интернализиране на ценностите: Притежаване на ценностна система, която контролира поведението. Поведението е широко разпространено, последователно, предвидимо, и най-важното, характеризира човек; той/тя прилага модела за корекция в личния си живот, в социален и емоционален	Действа, дискриминира, показва, повлиява, слуша, практикува, предлага, квалифицира, повлиява, пита, дефинира собствените си цели, разрешава, потвъждава, обобщава

план.	
Психомоторни качества **-** те показват какво може да свърши човек в дадена работна област, в сфера на обучение или социална среда (умения). Предложената квалификация е обобщение на най-популярните квалификации на Елизабет Симпсън (1972), Дейв (1970) и Хароу (1972).	
Бдителност и дейност: Обръщане на внимание на явления, които се случват; демонстриране на готовност за реакция и действие;	**Глаголите са общи за всички категории:** Модифицира, променя, разделя, разглобява, поправя, коригира, манипулира с ..., заплашва, работи, задвижва, подрежда, натоварва, повдига, почива, релаксира, прегъва, проверява, калибрира, строи, конструира, сглобява, хваща, измерва, подгрява, смесва, разбърква, комбинира, организира, скъсява, намалява, увеличава, скицира, рисува, разтяга, пише *ЗАБЕЛЕЖКА:* Основните глаголи са общи за всички категории, но се използват наречия и прилагателни, което показва, че ефективността е по-голяма и по-точна.
Имитиране: Опит за „копиране“ на поведението и действията на околните; повторението води до подобряване на ефективността.	
Практика: Независимо изпълнение на предварително овладяни действия (поведение), които са се превърнали в навици;	
Атаптация: Изпълнява комплексни моторни модели; демонстрира опит, работи бързо, прецизно и координирано; изисква минимално количество енергия. Тази категория включва действия без колебание и с автоматизирано изпълнение. Уменията са добре развити и физическото лице е в състояние да спазва собствените си действие със специални изисквания.	

Примерен списък с глаголи
Описващи работата с хора, работата с информация или тази с обекти

Работа с хора	Работа с информация	Работа с обекти
съветва Докладва (дава обратна връзка) комуникира обучава асистира следва интересува се имитира води дискусии влияе инициира предприема инструктира интервюира	пресмята анализира балансира събира сравнява калкулира създава оформя оценява прогнозира генерира въобразява организира планира решава проблеми	проявява гъвкавост, жизненост, бързина, сръчност, точност, прецизност напасва измерва калибрира готви прави изработва повдига работи с... манипулира ... управлява транспортира (движи,

менажира насочва мотивира договаря убеждава продава отговаря за контролира обучава преподава увещава	разследва обработва информация разглежда проучва синтезира разпределя систематизира	повдига) опакова проверява ревизира поддържа избутва маневрира произведа оформя работи подготвя поправя настройва

Фаза 3. Координиране на резултатите от Фаза 1 и Фаза 2

Резултатите от работата на фокус групите в предишните етапи се дискутират и обобщават. В случаите, когато групите имат различни позиции - за една и съща единица професионалните групи оценяват процентен дял, който не е приет от обучителите, се провеждат още консултации до постигането на консенсус. Като краен резултат се определя относителната тежест на единиците.

5. Описание на Фаза 3.

5.1. Главна цел

Разпределяне на ECVET точки към единиците резултати от обучението в рамките на квалификацията.

5.2. Подход

Общият брой точки, разпределени към квалификацията, се разпространява сред единици резултати от обучението, които представляват квалификацията и точките за всяка единица са определени на базата на относителната им тежест към квалификацията като цяло.

5.3. Съдържание

Всеки партньор изчислява броя на кредитните точки за отделните единици в квалификация въз основа на процентния дял, който вече е бил определен (Таблица 3). Препоръчително е броя точки да се закръгля до цяло число. Например, ако квалификацията е описана със 180 ECVET точки и процентния дял на дадена единица е 12%, той получава 22 ECVET точки (резултатът от изчислението е 21,6). В рамките на партньорството по проекта, партньорите се споразумяват за възможните отклонения в транскрипцията на точки за отделните единици на национално ниво.

Таблица 3. Разпределяне на ECVET точки към единиците резултати от обучението

Квалификация …….

ЕКР ниво …..		
Общ брой ECVET точки …….		
Единици резултати от обучението	**Относителна тежест в рамките на квалификация (в %)**	**Брой ECVET точки**
No. 1 ……		
No. 2 ……..		
……		
	(100%)	*(Общ брой ECVET точки)*